

Polislerin Meslek Etiği Algılarının İncelenmesi

Murat DELİCE (*)

Öz: Mesleki etik ilkeleri, örgütlerin varlık nedeni olan yürüttükleri hizmetlerin kalitesi için hayati derecede önemlidir. Mesleki etik kurallarına uyulmadığı sürece verilen hizmetlerin değeri ve anlamı tartışmalı bir duruma gelecektir. Meslek etiği ilkelerine uyulmasının polis teşkilatı için önemi çok daha fazladır, çünkü bu teşkilat insanların hayat kalitesini yakından etkileyen güvenlik hizmeti sunmaktadır. Ayrıca bu teşkilat, sahip olduğu zor kullanma yetkisi nedeniyle bu yetkinin suiistimaline daha yatkındır. Polislerin etik ilkelere uyumunun artırılması, polis yozlaşmasının önlenmesi, halkla ilişkilerin geliştirilmesi ve hizmet kalitesinin artırılması için polislerin etik konusundaki pozisyonları ve algıları anlaşılmalıdır. Bu kadar önemli olmasına rağmen ülkemizde polis etiği üzerine yapılan bilimsel alan araştırmaları yok denecek kadar azdır. Bu araştırma alandaki bu boşluğu doldurmak amacıyla yapılmış ve araştırmada polislerin meslek etiği hakkındaki algıları, etik dışı davranışları değerlendirme düzeyleri ve polislerin etik algılarını etkileyen etkenler incelenmiştir. Araştırmanın verileri farklı rütbelerdeki 484 polisten toplanmıştır. Veriler SPSS 17.0 programı üzerinde betimsel istatistikler, t-test, ANOVA, korelasyon ve çoklu regresyon testleri kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular polislerin ciddi bir sorun olarak gördükleri etik dışı davranışların teşkilatta nadiren yaşandığını ve bu davranışlara yüksek cezalar verildiğini göstermiştir. Polislerin bu algıları cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyesi ve etik eğitimi alma durumuna göre farklılaşmazken, yaşı, kıdemi ve rütbesi daha fazla olanlar etik dışı davranışları daha ciddi bir sorun olarak algılamaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Etik, Meslek Etiği, Polis, Yozlaşma.

The Investigation of Police Officers' Perception Related to Police Ethic Codes

Abstract: Codes of ethic are crucial for a profession to produce services in quality. In case of not obeying ethical principles, services would be meaningless and futile. Codes of ethic are more important for police organizations because they work for security, which can affect people's quality of life. In addition, police can use force on citizens, which makes policing are more conducive to corrupt. Police officers' obeying codes of ethic have great potential to protect police corruption, to build public trust and to produce better security service. On the other hand codes of ethic are one of the most neglected subjects in policing. Also, there is a small number of research study investigating police codes of ethic. This current study investigated the police officers' perceptions related to codes of ethic and the factors affecting these perceptions. The data were collected from 484 police officers with different levels of rank using questionnaires. Data were analyzed using descriptive statistics, t-test, ANOVA, correlation and multiple regression tests on SPSS 17.0. Findings showed that police officers perceived that some unethical behaviors are more serious than some others. Serious unethical behaviors are seen less frequently, but punished more severely. Police officers' age, level of rank and year of service can cause significant changes on their perceptions related to codes of ethic.

Keywords: Ethic, Code of Conduct, Police, Corruption.

*) Dr., Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü, Şube Müdürü
(e-posta: muratdelicekos@yahoo.com)

Giriş

Etik, bireyi değerli kılan, ona saygınlık kazandıran ve bireyin toplum tarafından kabulünü kolaylaştıran bir olgudur. Benzer olarak meslek etiği de meslek gruplarına itibar kazandırır, onların verdikleri hizmeti anlamlı kılar ve müşterilerin meslek gruplarıyla bağlarını kuvvetlendirir. Bu nedenle bütün meslek grupları için mesleki etik ilkeleri hayati derecede önemlidir. Ancak polis teşkilatları için mesleki etik kuralları daha da önemlidir. Çünkü polislik hizmetleri vatandaşların yaşam alanlarını etkilemektedir. Polislik vatandaş üzerinde zor kullanma yetkisi olan nadir meslek gruplarından. Polislerin durdurma, arama yapma, yakalama, iletişimi dinleme ve silah kullanma yetkileri vardır (Sözen, 2004: 116). Dolayısıyla polislerin yaptıkları iş, halkın güvenliği ve bireysel haklarının kullanımıyla ilgilidir. Polis etiğine uyulmaması durumunda oluşacak olumsuzluklar halkın güvenliğini tehlikeye soktuğu gibi bireylerin hak ve özgürlüklerini ideal şartlarda kullanmaları da zorlaştırmaktadır. Polisin görevinin yapıp yapmadığı kadar görevini nasıl yaptığı da önemlidir (Beren, 2001). Polis, bir cinayeti şüphelilere kötü muamele yaparak çözmüş ise bu polis için bir başarı sayılamaz; aksine polis, etik kurallarını ihlal etmiş demektir. Aynı şekilde, kamu düzenini bozan bir grubun aşırı güç kullanarak dağıtılmış olması da polisin görevini başarıyla yaptığı anlamına gelmemektedir.

Etik kısaca, kabul edilebilir davranış standartları olarak tanımlanabilir (Boles, 1995). Daha geniş bir tanımda ise etik, bir bireyin hayatının bütün evrelerinde neyin doğru neyin yanlış olduğunu gösteren, neyin yapılması ve neyin yapılmaması gerektiğini belirleyen, bireysel ve toplumsal ilişkilerini temellendiren değerler, kurallar ve normlar bütünü olarak ifade edilebilir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006). Etik, davranışlar arasında seçim yapmamıza ve neyi yapacağımız konusunda bir değerlendirme yapmamıza yardım eder (Davis, 1991). Etik sadece iyi ve kötü ile alakalı değildir, kabul edilebilirle de ilgilidir (Masiapata, 2007). Dolayısıyla etik, toplumun güvenliği ve iyiliği için insan davranışlarına yön veren ahlaki değerlerdir denebilir.

Mesleki etik ise bir mesleğin icrasıyla ilgili olarak çalışanların davranışlarını belirleyen ve yönlendiren ahlaki, vicdani ve hukuki kuralların ve prensiplerin bütünüdür (MEB, 2006). Mesleki etik, örgütü ayakta tutan ve çalışanlar için iyiyi ve kötüyü belirleyen normlar, kurallar, politikalar ve uygulamalardır (Masiapata, 2007). Mesleki etik ilkeleri çalışanların davranışlarını kontrol etmesini, meslek içi rekabeti, insani eğilimlerini sınırlamalarını, mesleğin gereğinin yüksek düzeyde icra edilmesini ve bu kuralları ihlal edenlerin meslekten uzaklaştırmasını sağlar (Beren, 2001; Deliorman ve Kandemir, 2009). Meslek etiği aynı zamanda çalışanların kendi aralarındaki ve toplumla olan ilişkilerini de düzenler (Pehlivan, 1998). Meslek etiğinin gerekçesi, yasal kuralların tek başına meslek mensuplarını mesleğin gereklerine uymalarını sağlama konusunda yeterli olmamasıdır (Beren, 2001: 81). Bir meslek mensubunun etik davranması bir ölçüde yasal kurallara uyma iradesini göstermesidir denebilir. Bir polis yasalarla yasaklanan kötü muamele davranışını, başkaları tarafından gözlemlendiği bir ortamda yasanın öngördüğü cezayı almamak için

yapmayacaktır. Ancak polis şüpheli ile baş başa kaldığında ve onları gören başka kimse olmadığı bir durumda bu polisin kötü muamele davranışını engelleyecek etkenlerden birisi meslek etiğidir. Ayrıca, meslek etiğinin düzenlediği alanlar yazılı mevzuatın düzenlediği alanlardan çok daha geniştir (Bedük, Erdemir ve Öz, 2005). Örneğin rüşvet almak polis etiğine uygun değildir ve bu aynı zamanda mevzuatla da yasaklanmıştır. Bununla beraber polis merkezine gelen bir mağduru güler yüz ve empati ile karşılamak da bir etik kuraldır ancak bu mevzuatta yer bulamamıştır.

Ülkemizde 2005 yılında çıkarılan Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte 18 ayrı meslek etiği ilkesi sayılmaktadır. Bunlar; kamu hizmet bilinci, halka hizmet bilinci, hizmet standartlarına uyma, amaç ve misyona bağlılık, dürüstlük ve tarafsızlık, saygınlık ve güven, nezaket ve saygı, yetkili makamlara bildirim sorumluluğu, çıkar çatışmasından kaçınma, görev ve yetkilerin kötüye kullanılmaması, hediye almama ve menfaat sağlamama, kamu mal ve kaynaklarının etkin kullanımı, savurganlıktan kaçınma, gerçek dışı beyanlardan kaçınma, bilgi verme ve saydamlık, hesap verebilirlik, mal bildiriminde bulunma ve diğer kamu görevlileriyle iyi ilişkilerdir.

Polis teşkilatları, çalışanlarının yüksek standartlarda etik ve ahlaki değerlere sahip olmalarını ister ve onların doğru, dürüst ve tarafsız olmalarını bekler (Masiapata, 2007). Polis teşkilatları bu şekilde kaliteli hizmet üretebileceklerine ve halkın güven ve saygısını kazanabileceklerine inanırlar. Halk da polisi etik değerlere sahip olarak görmek ister. Hatta halk her zaman kendisinin sahip olduğu değer ve davranış standartlarından daha fazlasını poliste görmek ister (Boles, 1995). Bu açıdan polis sadece güvenliği sağlayan bir kamu kurumu olarak değil, aynı zamanda etik değerlerin de ideal bir temsilcisi gibi görülmek istenmektedir. Halkın polisten etik konusunda beklentisi çok yüksek olmasına rağmen bu konuda toleransı çok düşüktür. Bir polisin etik dışı bir davranışı medyada geniş yer bulmakta ve halk da bunu çok ciddiye almaktadır. Ayrıca bir polisin yaptığı etik dışı bir hareket de polislerin tamamına mal edilmekte ve polislerin halkın güvenini kazanmak konusundaki yatırımlarını da derinden etkilemektedir.

Polisin etik ilkelere uymuyor olması polisin yozlaştığı anlamına gelmektedir ki yozlaşma her kurum kadar polis teşkilatlarında da görülebilmektedir (Boles, 1995). Yozlaşma kurala aykırı, uygunsuz, usulsüz iş ve davranış olarak tanımlanmaktadır (Atmaca, 2010: 65). Yozlaşma pek çok meslekle ilişkilendirebilmesine rağmen hemen hemen hiçbir meslek polislik mesleği kadar yozlaşma konusunda imkân sunmamaktadır (Cerrah, Çevik, Göksu ve Balcıoğlu, 2009: 5). Polise görevini yerine getirmek için verilmiş olan yetkiler onun aşırı derece yozlaşmasına da bir neden olabilmektedir (Masiapata, 2007). Polis günlük görevini yerine getirirken makro ve mikro düzeyde defalarca etik ikilemler yaşamakta ve bunların bazılarında doğru karar verirken bazılarında ise verememektedir (Ahlf, 2007).

Yozlaşma, polisliğin bir meslek olarak ortaya çıktığı ilk günden itibaren bu mesleğin bir parçası olmuştur (Davis, 1991). Ayrıca polis yozlaşması tek bir ülkenin değil pek

çok ülkenin sorunudur. Güney Afrika'da 14600 polis cinayet, ırza geçme, silahlı soygun, kasten yaralama, hırsızlık, rüşvet ve hatalı sürüş yapma gibi iddialarla yargılanmışlardır ve bu sayı yıllara göre artarak devam etmektedir (Masiapata, 2007). Avustralya'da polislerin yozlaşmasını ve etik dışı davranışlarını sorgulayan idari ve adli soruşturmalar kamuoyuna sıklıkla yansımaktadır (Prenzler ve Ronken, 2003). ABD'de ise sıradan bir günde sıradan bir gazeteyi okurken polislerin etik olmayan davranış örneklerini okumanız mümkündür (Davis, 1991). Silahsız bir vatandaşa silahlı ve üniformalı 10-15 polisin sertçe müdahale ettiğine şahit olabilirsiniz. Yine ABD'de polislerin etik dışı davranışları nedeniyle açılan pek çok dava bulunmaktadır ve her 215 polisten birisi haklarında açılan davalardan dolayı polislik mesleğinden uzaklaştırılmaktadır (Boles, 1995; Wyatt-Nichol ve Franks, 2009: 40). Bu davaların çoğu uyuşturucu madde kullanımı veya cinsel saldırılarla ilgilidir. ABD'de polislerin halkı en çok rahatsız eden etik dışı davranışlarının sırasıyla polislerin disiplinsizliği, orantısız güç kullanmaları, halka hakaret etmeleri, görev dışındaki uygunsuz davranışları ve polislerin ateşli silah kullanmaları olduğu bulunmuştur (Greene, Piquero, Hickman ve Lawton, 2004).

Bazı veriler ülkemizde de polislerin etik dışı davranışlarının, bir diğer ifadeyle polis yozlaşmasının fazla olduğunu göstermektedir. Tüm dünyada Türkiye'nin genel yozlaşma düzeyi 10 üzerinden 5,0'dir ve ülkemiz halkında en çok yozlaşmış kurumlardan birisinin de polis olduğu algısı vardır (Transparency International, 2014). Bu haliyle Türkiye'nin yozlaşma düzeyi ABD'nin ve pek çok Avrupa ülkesinin üzerindedir. Basında yer alan haberler de polisin yozlaşmasına geniş olarak yer vermektedir. Son olarak, Gezi olaylarında polis orantısız güç kullandığı gerekçesiyle fazlaca eleştirilmiştir. Ayrıca yapılan bilimsel araştırmalarda da Türk polisinin etik dışı davranışlarının yaygın olduğu bulunmuştur (Cerrah vd., 2009: 5).

Şunu da belirtmek gerekir ki tüm dünyada polis yozlaşmasının görünenden çok daha fazla olduğunu tahmin etmek zor değildir. Ortaya çıkan polis yozlaşmaları buz dağının görünen kısmıdır, çünkü polisler kendilerinin yaptığı veya diğer arkadaşlarının yaptığı etik dışı davranışları gizleme eğilimindedirler (French, 2008: 56). Polisler, diğer polislerin etik dışı davranışlarını idari ve adli soruşturma aşamasına getirmezler, bu aşamaya gelse bile bunların olumsuz sonuçlanmaması için belge gizleme yapabilirler (Ahlf, 2007).

Polis yozlaşması, ortaya çıktığı durumlarda hem polislerin kendilerine hem de polis teşkilatlarına ciddi zararlar vermektedir. Bu zararlar polis teşkilatlarının varlığını, devamını, başarısını ve şöhretini olumsuz etkilemektedir (Boles, 1995). Oluşabilecek zararlardan birisi polisin veya teşkilatın yozlaşma nedeniyle halk tarafından dava edilmesidir (IACP, 2012). Açılan davalar iftira olsa bile ve beraatla sonuçlansa bile etkileri kalıcıdır. İspatlanması durumunda ise bu teşkilatla beraber tüm polisleri lekelemektedir. Bu tür haberler medya için rağbet gören haberlerdir ve dolayısıyla yaygın olarak medyada işlenmektedir. Bu da polis teşkilatı açısından olumsuz sonuçların katlanarak artmasına neden olur (IACP, 2012). Polisin etik dışı her davranışı polisliğin imajını zedelediği gibi polise güveni de azaltmaktadır (Cerrah ve Eryılmaz, 2003: 28; DeShon, 2000; Wyatt-

Nichol ve Franks, 2009: 40). Etik dışı davranışlar örgüt içi yönetimi ve motivasyonu da etkilemekte ve böylece teşkilatta performans ve verim düşüşüne neden olmaktadır (Atmaca, 2010: 71). Kişisel olarak ise yozlaşmaya karışan polisler hem çevreleri tarafından dışlanırlar hem de meslekten ve memuriyetten uzaklaştırılma gibi hayatlarını altüst eden cezalar alabilirler. Bu durumdaki polislerin intihara daha eğilimli oldukları rapor edilmektedir (IACP, 2012).

Yozlaşmanın bu olumsuzluklarından korunmak, halkın güvenini ve desteğini kazanmak, polis teşkilatındaki performans ve verimi artırmak ve ayrıca kişisel tatmin ve başarıyı artırmak için polis teşkilatları etik olgusuna daha çok özen ve hassasiyet göstermelidirler. Polis teşkilatları etik konusunu genelde ihmal etmekte ve bu konuya eğilmeyi ilave bir uğraş ve masraf olarak görmektedirler (Boles, 1995; DeShon, 2000). Hâlbuki etik dışı davranışların yol açtığı skandallar, yolsuzluklar ve güven kaybıyla uğraşmak çok daha zahmetli ve masraflıdır (IACP, 2012).

Umut verici olan gelişme şudur ki tüm dünyada polis teşkilatları etik konusuna daha çok dikkat etmeye ve polis etiği konusunda personelini daha çok eğitmeye başlamışlardır. Bu alanda yapılan alan araştırmalarının sayısı da artmaya başlamıştır. Ancak ülkemiz bu gelişmeleri oldukça geriden takip etmektedir (Bedük vd., 2005). Polis etiği ilkelerinin yazılı olarak ortaya konması ancak 2007 yılında mümkün olmuştur (Cerrah vd. 2009). Polis eğitim kurumlarında ve hizmet içi eğitimlerde etik konusunun işlenmeye başlaması da aynı tarihlere denk gelmektedir. Son yıllarda polis etiği üzerine yazılan makale ve kitap sayıları artmış olmasına rağmen alan araştırmaların sayısı bir elin parmaklarını geçememektedir. Cerrah vd. 2009'da yaptıkları çalışmanın polis etiği üzerine yapılan ilk alan araştırması olduğunu iddia etmektedirler. Bu durum polis etiği olgusu üzerine çok daha fazla sayıda araştırma yapılması gereğini ortaya koymaktadır. Bu araştırma bu ihtiyaca cevap verebilmek için yapılmıştır. Bu çalışmada polislerin meslek etiği algıları incelenmiş ve polislerin hangi davranışları etik dışı olarak gördükleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu çalışmanın bulgularının Türk polisinin meslek etiği algısını daha iyi anlamaya ve bu doğrultuda uygun eğitim programları geliştirmeye yardımcı olacağı değerlendirilmektedir. Böylece polis yozlaşmasının azaltılması ve önlenmesi mümkün olabilecektir.

1. Polis Etiği Araştırmaları

Bu bölümde hem yurtdışında hem ülkemizde polislerin etik algıları üzerine yapılmış çalışmalardan örnekler sunulacaktır. Bu araştırmaların bulguları polislerin meslek etiğini nasıl algıladıklarını anlamak konusunda yardımcı olacağı gibi bu araştırmanın bulgularını karşılaştırmak üzere de bir kaynak olacaktır.

Christine (1994) ABD'de Illinois eyaletinde 861 polisle yaptığı çalışmada polislerin hangi davranışları etik dışı gördüklerini ve bunları ciddiyet açısından nasıl değerlendirdiklerini araştırmıştır. Bulgulara göre polislerin ciddi veya önemli kabul ettikleri etik dışı davranışlar sırasıyla; rüşvet, şüpheli üzerine silah yerleştirme, hırsızlık,

uyuşturucu kullanma, bir yardım çağrısına zamanında cevap vermeme, çalıntı bir malı satın alma, yalancı şahitlik, usulsüz rapor (tutanak) düzenleme, orantısız güç kullanımını gizleme, orantısız güç kullanan arkadaşına müdahale etmeme ve görevdeyken cinsel ilişkiye girmez. En az ciddi kabul edilen etik dışı davranışlar ise sırasıyla; trafik cezasından kurtulmak için kimliğini gösterme, etnik orijininden dolayı bir şahsa hırsız muamelesi yapma, acil bir durum olmamasına rağmen hız yapma, meslektaşına ceza yazmama, yetkisi olmadan kayıtları sorgulama, yetkisi olmadan birisinin üzerini arama, bedava kahve teklifini kabul etme, şüpheliyi durdurup taciz etme, gizli çalışırken önemli bir suç işleme, gizli çalışırken güven kazanmak için uyuşturucu madde alma ve görevde uyumadır. Bu davranışların yaşanma sıklığına göre sıralaması ise şu şekildedir: Bedava kahve veya yemek teklifini kabul etme, acil bir durum olmadan hız yapma, trafik cezasından kurtulmak için kimlik gösterme, görevdeyken uyuma, etnik orijininden dolayı bir vatandaşı taciz etme, yetki olmadan şüphelinin üzerini arama, orantısız güç kullanma ve bir çağrıya zamanında cevap verememe. Bu bulgulara göre ciddi kabul edilmeyen etik dışı davranışların ciddi kabul edilenlere göre daha sık görüldüğü anlaşılmaktadır. Polislere, ankette sorulan davranışlara hangi cezaları öngördükleri sorulduğunda polisler ciddi kabul ettikleri etik dışı davranışlara daha yüksek cezalar öngörmüşlerdir. Son olarak, polislerin bu görüşlerinin pek çok alanda kıdem ve rütbeyle göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Boles (1995) ABD’de Florida eyaletinde 154 otoyol polislerinin mesleki etik algısını incelemiştir. Bulgulara göre katılımcıların %53’ü polislerin etik davrandığını ifade etmiştir. %80 civarında polis de kendilerinin etik davrandığını ifade etmiştir. Bu bulgudan polislerin kendilerini etik olarak algılayarak başkalarını daha çok etik dışı algıladıkları anlaşılmaktadır. Polislerin %80’inden fazlası mesleğe başladıkları duruma göre kendilerini daha etik görmektedirler. %50 oranında polis yenilerin eskilerden daha az etik olduğuna inanmaktadırlar. Katılımcıların tamamına yakını yalan ifade vermeyi etik bulmazken, katılımcıların yarısı yarı fiyatına yemek yemeği etik bulmaktadır. %20 civarında katılımcı etik ilkelerin gereksiz olduğuna ve değişmesi gerektiğine inanmaktadır.

Rowe (2007) İngiltere’de üç farklı polis biriminde 18 hafta ve 660 saat boyunca üniformalı polislerle zaman geçirmiş ve polislerin karar verme mekanizması ve olayları idare yöntemlerini meslek etiği açısından incelemiştir. Bulgulara göre polislerin yetkilerini kötüye kullanıp maddi kazanç elde etmesi, şüpheliye uygulanan kötü muameleler, etnik ayrımcılık/önyargılar ve şüphelinin haklarını vermemek en sık karşılaşılan etik dışı polis davranışlarıdır. Ayrıca, yine etik dışı olan ırkçı, cinsiyetçi, saldırgan bir dil kullanmanın da polis alt kültürünün bir parçası olduğu tespit edilmiştir.

ABD’de Polis Yönetimi Enstitüsü tarafından yapılan bir araştırmada katılımcılara karşılaştıkları etik dışı davranışların neler olduğu sorulduğunda, %15’i doğruluk ve dürüstlük konusunda sorunlar yaşandığını, %11’i cinsel taciz ve görevi suiistimalin olduğunu, %8’i meslektaşları hakkında adli işlem başlatıldığını ve yine %8’i meslektaşlarının görev dışında alkollü araç kullanmak ve aile içi şiddet gibi olaylara

karışıklarını belirtmişlerdir (The Institute for Law Enforcement Administration, 2012: 8). %6 oranında katılımcı da ırkçı ve etnik ayrımcılık yapanlar olduğunu belirtmişlerdir. En kritik etik konuların ise sırasıyla halkın polisler hakkındaki düşünceleri, orantısız güç kullanımı, etnik ayrımcılık ve dürüstlük olduğu tespit edilmiştir.

ABD’de Uluslararası Polis Şefleri Birliği tarafından 900 kişi üzerinde etik eğitimleri hakkında bir anket çalışması yapılmıştır (IACP, 2012). Buna göre ABD’de %80 civarında polis teşkilatı etik eğitimi vermektedir. Eğitimler özellikle mesleğe yeni alımlarda yapılmaktadır. Polis teşkilatlarının tamamına yakını etik eğitimlerinde etik ilkeler, değerler, karar verme yöntemleri, polis güvenliği teknikleri, orantılı güç kullanımı, gücü ve yetkiyi kötüye kullanmama, yozlaşma, toplumun güvenini kazanma ve kültürel farklılıklar gibi konuları işlemektedirler. Bulgulara göre polislerin en önemli gördükleri etik konular ise sırasıyla şöyledir; kültürel farklılıklar, yozlaşma, toplumun güvenini kazanmak, ahlaklılık ve dürüstlük. Polislerin en tehlikeli gördükleri yozlaşma türleri ise sırasıyla şöyledir; yalan rapor tutmak, etik dışı davranan polise destek olmak, aldatıcı delil üretmek, yalancı şahitlik yapmak ve polisin yetkilerini kullanarak organize suç işlemesidir.

Ülkemizde yapılan polis meslek etiği alan araştırmalarına gelince; nadir araştırmalardan birinde Bal ve Beren (2003) Ankara’da asayiş birimlerinde çalışan polis memuru, komiser yardımcısı, komiser ve başkomiser rütbesindeki 657 polisin kendi yöneticileri hakkındaki etik algılarını incelemişlerdir. Bulgulara göre katılımcıların yaklaşık %40’ı polis yöneticilerinin çalışanları özel işlerinde kullandıklarını, %10’u polis yöneticilerin trafik kurallarına uymadıklarını, %15’i yöneticilerin yolsuzluklara göz yumduklarını, %20’si yöneticilerin hediye ve rüşvet kabul ettiklerini, %10’u yöneticilerin aşırı kuvvet uyguladıklarını ve %18’i de polis yöneticilerinin kendilerine yakın gördüklerine ayrıcalıklı davrandıklarını belirtmişlerdir.

Bedük vd. (2005) Karaman ilinde 150 polisle meslek etiği üzerine yaptığı araştırmada polislerin önemli bir kısmının etiği, polislikle ilgili ahlaki değerler bütünü olarak (%44), diğer önemli bir kısmının da (%37) iyi-kötü, doğru-yanlış ölçülerin anlatımı olarak tanımladıklarını bulmuştur. Etik ilkeler ise önem sıralamasına göre şu şekilde ortaya çıkmıştır: Doğruluk, tarafsızlık, insanlara saygı, bağlılık, yasaların uygulanması ve halkı korumak. Tersine, ayrımcılık ve kayırma ise etik dışı bulunan ilk sıradaki davranışlardır. Hediye kabul etmenin de etik dışı olarak kabul edildiği bulunmuştur. Polislerin yozlaşması sorununa çare olması için ise katılımcılar ekonomik olumsuzlukların düzeltilmesini, çalışma koşullarının iyileştirilmesini, mevcut imajın veya etiketlemenin değiştirilmesini, eğitimsizlik sorunlarının çözülmesini ve polisin görev ve sorumluluklarının yasalarla basit, açık ve net bir şekilde belirlenmesini önermişlerdir.

Son olarak, Cerrah vd. (2009) Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde trafik biriminde çalışan 571 polisle ve ticari araç şoförü olan 486 vatandaşa polis yozlaşması üzerine kapsamlı bir araştırma yapmışlardır. Bulgulara göre araştırmaya katılan polislerin yarısı okullarda, %35’i ise göreve başladıktan etik eğitimi almışlardır. Polislerin %58’i hediye almaya karşı ve %71’i de rüşvete karşı polis yöneticileri tarafından denetlenmediklerini

ifade etmişlerdir. %90 oranında polis arkadaşları yanlış bir şey yaptığında onları uyardıklarını söylemişlerdir. Uyarmayanlar ise dışlanmaktan çekindiklerini ifade etmişler. Polislerin %56'sı sivillerin polise küçük hediyeler vermesini ciddi bir problem olarak algılamamaktadır. Polislerin yarısından fazlası ise ceza keserken akrabasına ve tanıdığına rastlamasının davranışlarını etkilemeyeceğine inanmaktadır. Başka bir polise rastlaması durumunda ise %35 oranında polis etkileneceklerini, %50 oranında polis ise etkilenmeyeceklerini ifade etmiştir. Polisler maaşlarının azlığının hediye ve rüşvet kabul etmeyi etkilediğini, maaşların artmasıyla bunların azalacağına inandıklarını belirtmişlerdir. Polislerin %67'si, sürücülerin para teklif etmelerinin kendilerini etkilemeyeceğine inanmaktadır. Polislerin büyük çoğunluğu (%80) bonuslar ve hediye kabul etmenin yanlış olduğuna inanmaktadır. Para veya rüşvet kabul etmenin yanlışlığına inananlar ise %90'dan fazladır. Ucuz yiyecek-icecek kabul etmenin yanlışlığına inananlar ise %52'dir. Bununla beraber ucuz veya bedava yiyecek sağlayan işyerlerine ceza kesmemeyi yanlış bulanların oranı ise %75 kadardır. Polislerin %78'i restoran, bar vb. yerlere gidip para ödmeden hizmet almayı yanlış görmektedir. Araştırmanın bulgularından bedava yiyecek-icecek ve hediye teklifi gibi etik dışı davranışların genelde polis tarafından değil polisin muhatabı tarafından teklif edildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, rütbeli veya rütbesiz, polislerin çoğu bu davranışı etik dışı olarak görmemektedir ve tolare etme eğilimindedir. Tolerans nedenleri de şunlardır: Bu tür yolsuzlukları tespit etmek hemen hemen imkânsız olduğundan üzerine düşülmemektedir. Başka yozlaşma türlerine bakıldığında bunlar önemsiz ve zararsız olarak algılanmaktadır. Kendileri de önceden karışmış olabilecekleri için tolare etmektedirler. Bunların karşı taraftan teklif ediliyor olması da bir tolerans sebebidir. Hatta bunların reddedilmesi durumunda karşıdakilerin yanlış anlayacağı ve kırılacağı öne sürülmekte ve iyi ilişkiler geliştirmek için bunların yapılması gerektiği iddia edilmektedir.

Aynı araştırmada vatandaşa yapılan anketin bulguları, trafik polisi tarafından sürücülere ceza yazılması durumunda sürücülerin %30'unun kesilen cezayı kabul edeceğini, %3'ünün rüşvet teklif edebileceğini ve %7'isinin ise kendisine rüşvet teklif edilirse verebileceğini göstermiştir. Polis tarafından durdurulan sürücülerin %73'ü kendilerine polis tarafından bir rüşvet veya benzeri etik dışı bir teklifte bulunulmadığını ifade etmiştir. Bu da %27 oranında polisin teklif ettiği anlamına gelir. Kendisine rüşvet teklif edilen sürücülerin de %81 bu teklifi kabul edip polise rüşvet verdiğini iddia etmiştir. Bir taksi durağı çalışanı, trafik polisleri durağa geldiklerinde onlara çay ve kahve ikram ettiklerini ve duruma göre yemek de söylediklerini ve bunları yapmadıkları zaman polislerin kendilerine ceza yazdıklarını iddia etmiştir. Ayrıca taksiciler ve dolmuşçular polislerin kendileriyle uğraşmasından kurtulmak için her gün belirli bir miktar parayı aralarında toplayıp polislere verdiklerini de iddia etmişlerdir. Bunlara ilave olarak yılbaşı, Ramazan ve Kurban Bayramları gibi özel zamanlarda polisler için ilave paralar topladıklarını da söylemişlerdir. Bununla beraber sürücülerin %80'i, polislere rüşvet teklif etmenin etik dışı olduğuna inanmaktadır (Cerrah vd., 2009: 6).

2. Yöntem

Bu araştırmada nicel bir araştırma dizaynı kullanılmıştır. Veriler anket yöntemiyle 2013 yılı içerisinde toplanmıştır. Anketler bir eğitim için bir araya gelen farklı rütbelerdeki 600 polise dağıtılmıştır ve bunlardan 484 tanesi anketleri doldurmuştur. Anketler 3 bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde polislerin uygulama alanlarından etik dışı davranışların örneklendirildiği 45 senaryo, ikinci bölümde demografik sorular ve üçüncü bölümde de katılımcıların etik pozisyonlarını ölçen sorular yer almıştır. Anket soruları yerli ve yabancı kaynaklar değerlendirilerek oluşturulmuştur. Özellikle Chirstine (1994), DeShon (2000) ve Boles (1995) araştırmaları kullanılmıştır. Chirstine'in (1994) kullandığı 35 senaryo Türkçeye çevrilmiş ve Türk Polis Teşkilatına göre uyarlanmıştır. Bu 35 senaryoya Türkiye'nin şartlarına uygun olarak 10 senaryo daha ilave edilmiştir. Anketlerde sunulan 45 senaryo beş ana türdeki etik dışı davranışları örneklendirmektedir. Bu beş ana tür; bireysel hakların ihlali, iş düzenini bozma (disiplinsizlik), polisiye yetkilerin kötüye kullanılması, amirin yetkisini kötüye kullanması ve yeterli polislik hizmeti sağlanamamasıdır.

45 senaryo katılımcılar tarafından beş farklı şekilde değerlendirilmiştir. Birinci değerlendirmede 1 ile 10 arasında bir derecelendirmeye katılımcılar senaryoda sunulan etik dışı davranışın ne kadar ciddi olduğunu belirlemişlerdir. İkincisinde, 1 ile 8 arasında ve Polis teşkilatı Disiplin Tüzüğüne uygun bir derecelendirmeye katılımcılar etik dışı davranışa hangi düzeyde bir cezanın verilmesi gerektiğini belirlemişlerdir. Üçüncüsünde, ikincisinde kullanılan aynı derecelendirmeye katılımcılar etik dışı davranışa uygulamada hangi düzeyde bir cezanın verildiğini belirlemişlerdir. Dördüncüsünde, 1 ile 5 arasında bir derecelendirmeye katılımcılar etik dışı davranışın teşkilatta hangi sıklıkla yaşandığını belirlemişlerdir. Son olarak beşincide, dördüncüde kullanılan aynı derecelendirmeye katılımcılar etik dışı davranışa kendilerinin hangi sıklıkla şahit olduklarını belirlemişlerdir.

Anketlerle elde edilen veriler SPSS 17.0 programında betimsel istatistikler, *t*-test, ANAVO, Pearson Product Moment Korelasyon ve Çoklu Regresyon testleri kullanılarak analiz edilmiştir.

3. Bulgular

Tablo 1'de araştırmaya katılan 484 polisin demografik bilgileri sunulmuştur. Tabloya göre araştırmaya katılanların yaş ortalaması 32,8'dir ve araştırmaya katılanların yaklaşık yarısı 20-30 yaşlarında genç polislerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%88,9) erkektir. Yine benzer oranda (%85,9) katılımcı da evlidir. Katılımcıların eğitim seviyesinin yüksekliği dikkat çekmektedir. Lisans mezunu olanların oranı %72,6, yüksek lisans ve doktora mezunu olanların oranı da %7,6'dır. Araştırmaya katılan polislerin %18,6'sı yönetici kadrosunda yer alan rütbeli polisler iken %81,4'ü rütbesiz polis memurlarıdır. Polis teşkilatındaki çalışma sürelerine bakıldığında ise katılımcıların 1-5 yıl, 6-10 yıl ve 11 yıl ve üzeri gruplara benzer oranlarda dağıldıkları görülmektedir. Katılımcıların,

polis teşkilatında en uzun süreyle hangi birimlerde çalıştıklarına bakıldığında sırasıyla en çok asayiş (%25,4), çevik kuvvet (%22,3) ve trafik (%4,3) birimlerinde çalıştıkları anlaşılmaktadır.

Tablo1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	n	%
Yaş (M = 32,8, SD = 7,0)		
20-30	212	49,2
31-40	155	36,0
41-60	64	14,8
Cinsiyet		
Erkek	431	88,9
Kadın	54	11,1
Medeni Hal		
Bekâr	61	13,6
Evli	385	85,9
Eğitim Seviyesi		
Lise ve Altı	10	2,2
Yüksekokul	78	17,5
Lisans	324	72,6
Yüksek Lisans ve Üzeri	34	7,6
Rütbe		
Rütbesiz	354	81,4
Rütbeli	81	18,6
Kıdem (M = 9,8, SD = 7,0)		
1-5 Yıl	129	29,7
6-10 Yıl	157	36,2
11 Yıl ve Üzeri	148	34,1
En Uzun Süre Çalışılan Birim		
Asayiş	123	25,4
Çevik	108	22,3
Trafik	21	4,3

N = 484

Tablo 2’de ise araştırmaya katılan polis memurlarının meslek etiğiyle ilgili durumlarını gösterir bazı bulgular sunulmuştur. Bulgulara göre katılımcıların büyük çoğunluğu (%65,4) meslek öncesi polis eğitim kurumlarında etik eğitimi almışlardır. Tersine, katılımcıların büyük çoğunluğu (%68,2) mesleğe başladıktan sonra etik eğitimi almadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların yaklaşık yarısı mesleğe başlarken ettikleri

polis yeminindeki ifadelerin çoğunu veya tamamını hatırladıklarını ifade etmişlerdir. İfadelerin yarısını hatırlayanların oranı ise %17'dir. Benzer olarak mesleğe başlarken ve yeni tayin olunan illerde okunup imzalanması mecburi olan Devlet Memurları Etik Sözleşmesindeki ifadelerin ne kadarının hatırlandığı sorulduğunda katılımcıların yaklaşık yarısı bu ifadelerin çoğunu veya tamamını hatırladıklarını, %15,7'si de yarısını hatırladıklarını belirtmişlerdir. "Polis etiği kuralları mantıklı ve uygulanabilir değildir, değişmelidir" ifadesi katılımcılara sunulduğunda katılımcıların %30'u bu ifadeyi desteklemişlerdir. Kararsızların oranı %33 kadardır. Bu ifadeye karşı çıkanların oranı ise %37 kadardır.

Tablo 2: Katılımcıların Meslek Etiği Eğitimi Durumları

Değişken	n	%
Polis Eğitim Kurumlarında Etik Eğitimi Alınmış mı?		
Evet	287	65,4
Hayır	152	34,6
Hizmet İçi Eğitimlerde Etik Eğitimi Alınmış mı?		
Evet	141	31,8
Hayır	302	68,2
Mesleğe başlarken ettiğiniz polis yeminindeki ifadelerini ne kadar hatırlıyorsunuz?		
Hiç	18	4,0
Biraz	126	28,1
Yarısını	76	17,0
Çoğunu	177	39,5
Hepsini	51	11,4
İlinizde göreve başlarken okuduğunuz polis etiği ilkelerini ne kadar hatırlıyorsunuz?		
Hiç	48	10,9
Biraz	135	30,7
Yarısını	69	15,7
Çoğunu	164	37,3
Hepsini	23	5,2
Polis etiği kuralları mantıklı ve uygulanabilir değildir, değişmelidir		
Hiç Katılmıyorum	22	5,0
Katılmıyorum	141	31,8
Kararsızım	147	33,1
Katılıyorum	113	25,5
Tamamen Katılıyorum	21	4,7

N = 484

Anketlerde araştırmaya katılan polislere teşkilatın, çalıştıkları şubenin, meslektaşlarının ve amirlerin ne kadar etik olduğu 5 puan üzerinden bir değerlendirme ile sorulmuştur. 3,5 ve üzerindeki değerlendirmeler olumlu kabul edilmiştir. Bu konuda elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur. Buna göre katılımcılar polis teşkilatının, çalıştıkları şubelerin, meslektaşlarının ve amirlerinin çok yüksek düzeyde olmasa da etik olduklarını düşünmektedirler. Katılımcılara göre etik düzeyi en yüksek olanlar sırasıyla meslektaşlar (3,9), çalışan şubeler (3,7), amirler (3,6) ve teşkilattır (3,5).

Tablo 3: Katılımcıların Teşkilat, Şube, Meslektaş ve Amirlerini Etik Açından Değerlendirmeleri

Değişken	Ortalama	Standart Sapma
Türk Polis Teşkilatı etik değerlere uyan bir teşkilattır	3,5	1,0
Çalıştığım Şube etik değerlere uyan bir şubedir	3,7	1,0
Berber çalıştığım meslektaşlarım etik değerlere uyarlar	3,9	,8
Berber çalıştığım amirlerim etik değerlere uyarlar	3,6	1,0

N = 484

Tablo 4'te polis meslek etiğinin farklı boyutlarıyla ilgili katılımcılara sunulan 45 senaryoya ait değerlendirmeler sunulmuştur. Tabloda, senaryolarda sunulan etik dışı davranışların ciddiyet derecesi, bu etik dışı davranışa verilmesi gereken ceza düzeyi, uygulamada verilen ceza düzeyi, bu etik dışı davranışın teşkilatta tahminen hangi sıklıkla yaşandığı ve bu etik dışı davranışa şahsen ne sıklıkla şahit olduğu değerlendirmeleri ayrı sütunlarda sunulmuştur. Ayrıca tabloda, senaryolarda sunulan davranışlar beş ana etik dışı davranış başlığı altında sunulmuş ve bu beş ana başlığın da değerlendirme düzeylerinin ortalamaları verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre polislerin en ciddi gördüğü veya polisin kesinlikle yapmaması gerektiğini düşündükleri 10 davranış sırasıyla şöyledir: Rüşvet alınması (9,2), olay yerindeki kıymetli eşyanın cebe atılması (9,1), suç kayıtlarının değiştirilmesi (9,0), görevdeyken içki içilmesi (8,8), görevliyken erkek polisin bayan astının rızasız yüzünü okşaması (8,8), şüphelinin üzerine sonradan silah yerleştirilmesi (8,7), bir olayla ilgili yanlış bir olay yeri tutanağı hazırlanması (8,6), 4-5 bardak bedava içki için içkili mekâna işlem yapılmaması (8,6), bir tamirciye araç yönlendirip oradan komisyon alınması (8,5) ve kâr edebilmek için bilindiği halde çalıntı bir eşyanın satın alınması (8,4). Polislerin meslek etiği açısından en az ciddi gördükleri veya en düşük düzeyde bir sorun olarak algıladıkları etik dışı 10 davranış ise sırasıyla şöyledir: Acil bir durum olmamasına rağmen hız sınırı üzerinde araç kullanılması (4,8), göreve yeni başlayan polis amirinin esnafın çiçek ve çikolata gibi hediyelerini kabul etmesi (5,0), trafik cezasından kurtulabilmek için polisin kimliğini göstermesi (5,1), gizli çalışan narkotik polisinin uyuşturucu çetesinin güvenini kazanmak için kokain kullanması (5,2), uğraşarak yakalanan hırsızlık şüphelisine bir iki yumruk atılması

(5,3), hatalı sürücünün cezanın yarısı kadar bir rüşvetle salıverilmesi (5,3), suçları önlemek için sokakta insanların üzerinin rastgele aranması (5,4), hırsızlık sabıkalısının sokakta nedensiz üzerinin aranması (5,7), komşunun karıştığı darp olayı hakkında işlem yapılmaması (5,8), uyuşturucudan sabıkası olan vatandaşın izinsiz arabasının aranması (5,8), sivilden arkadaşına polisiye hizmetlerde öncelik tanınması (5,9) ve polis amirinin emniyet hizmetlerinde kullanılmak üzere esnafın yardımlarını kabul etmesi (5,9).

Tablo 4: Katılımcıların Polis Meslek Etiğinin Farklı Boyutlarına Ait Algı Düzeyleri

Senaryolar		Ciddiyet Derecesi	Verilmesi Gereken Ceza	Verilecek Ceza	Olma Sıklığı	Şahit Olma Sıklığı
		Ortalamalar				
1	Suç kayıtlarının değiştirilmesi.	9,0	6,5	6,5	1,6	1,1
2	Şüphelinin üzerine sonradan silah yerleştirilmesi.	8,7	6,0	6,0	1,6	1,1
3	Bir olayla ilgili yanlış bir olay yeri tutanağı hazırlanması.	8,6	5,4	5,4	1,7	1,2
4	Ailesini korumak için mahkemede yalancı şahitlik yapılması.	7,4	4,3	4,5	1,8	1,2
5	Homoseksüele hakaret edilmesi.	7,2	3,5	3,6	1,7	1,2
6	Aşırı güç uygulayan meslektaşına müdahale etmeme.	6,6	3,3	3,8	2,8	1,9
7	Terör şüphelisinden itiraf alabilmek için kötü muamele yapılması.	6,6	3,7	4,6	1,9	1,2
8	Şüpheliyi yıldırım için işinin zorlaştırılması.	6,4	3,1	3,3	1,9	1,3
9	Uyuşturucudan sabıkası olanın izinsiz arabasının aranması.	5,8	2,7	3,4	2,3	1,5
10	Hırsızlık sabıkalısının sokakta nedensiz üzerinin aranması.	5,7	2,4	2,6	2,5	1,8
11	Suçları önlemek için sokakta insanların üzerinin rastgele aranması.	5,4	2,5	2,9	2,0	1,4
12	Uğraşarak yakalanan hırsızlık şüphelisine bir iki yumruk atılması.	5,3	2,4	2,9	2,5	1,6
Bireysel Hakların İhlali		6,9	3,8	4,3	2,0	1,4
13	Görevdeyken içki içilmesi.	8,8	5,8	5,7	1,9	1,3
14	Görevliyken erkek polisin, bayan astının rızasız yüzünü okşaması.	8,8	5,9	5,5	1,4	1,1
15	Görevdeyken, kadın erkek iki polisin cinsel ilişkiye girmesi.	8,2	5,7	5,7	1,5	1,1
16	İşle ilgili hataları örtmek için yalan söylenmesi.	7,4	4,0	4,1	2,2	1,6

17	Görevdeyken uyunması.	6,7	3,7	4,2	2,6	1,9
18	Acil durum olmamasına rağmen kırmızı ışıkta geçilmesi.	6,2	2,6	2,6	2,6	2,1
19	Uyuşturucu çetesinin güvenini kazanmak için kokain kullanılması.	5,2	2,3	2,9	2,0	1,2
20	Acil durum olmamasına rağmen hız sınırı üzerinde araç kullanması.	4,8	2,0	2,1	3,1	2,6
İş Düzenini Bozma (Disiplinsizlik)		7,0	4,0	4,1	2,2	1,6
21	Rüşvet alınması.	9,2	7,1	7,0	2,0	1,2
22	Olay yerindeki kıymetli eşyanın cebe atılması.	9,1	6,6	6,4	1,7	1,1
23	4-5 bardak bedava içki için içkili mekana işlem yapılmaması.	8,6	5,6	5,2	1,9	1,2
24	Bir tamirciye araç yönlendirip oradan komisyon alınması.	8,5	5,6	5,2	1,7	1,1
25	Kar edebilmek için bilindiği halde çalıntı eşya satın alınması.	8,4	6,5	5,1	1,6	1,1
26	Hatalı olduğu halde zengin sürücüye ceza yazılmaması.	8,1	4,0	3,8	3,0	1,9
27	Mıntıkadaki restoranlardan bedava yemek yenilmesi.	7,2	3,4	3,3	3,1	2,1
28	Hırsızlık mağdurlarının kendi güvenlik ürünleri dükkânına yönlendirilmesi.	7,0	3,8	3,5	1,7	1,1
29	Alkollü araç kullanan başka bir polisin hakkında işlem yapılmaması.	6,9	3,7	3,6	1,7	1,2
30	Hatalı olduğu halde akraba olan sürücüye ceza yazılmaması.	6,7	3,3	3,4	2,8	1,8
31	Sivilden arkadaşın park cezasının iptal ettirilmesi.	6,5	3,4	3,3	2,4	1,5
32	Sivilden arkadaşına polise hizmetlerde öncelik tanınması.	5,9	3,0	3,2	2,4	1,7
33	Komşunun karıştığı darp olayı hakkında işlem yapılmaması.	5,8	2,6	2,8	2,6	1,8
34	Hatalı sürücünün cezanın yarısı kadar bir rüşvetle salıverilmesi.	5,3	6,4	6,3	2,0	1,2
35	Trafik cezasından kurtulabilmek için polis kimliğinin gösterilmesi.	5,1	2,1	2,2	3,2	2,5
Yetkisini Kötüye Kullanma		7,5	4,5	4,3	2,3	1,5
36	Makam arabasının ve şoförünün özel işlerde kullanılması.	8,4	4,5	3,4	3,6	2,9
37	Kişisel menfaat elde etmek için emrindekilere ayrıcalık sağlaması.	8,2	4,3	3,1	2,4	1,6
38	Makamını kaybetmemek için torpil baskılarına razı olması.	8,1	4,2	2,9	3,3	2,5
39	Şube işleri için esnafın yardımlarını kabul etmesi.	5,9	2,9	2,7	2,4	1,8
40	Göreve başladığında esnafın çiçek ve çikolatalarının kabul edilmesi.	5,0	2,1	1,9	3,3	2,6

Amirin Yetkisini Kötüye Kullanması		7,1	3,6	2,8	3,3	2,3
41	Asayiş ekibinin trafik olayına müdahaleden kaçınması.	7,7	3,8	3,7	2,0	1,5
42	Trafik ekibinin asayiş olayına müdahaleden kaçınması.	7,7	4,1	3,9	2,0	1,4
43	Hırsızlık olacağına ilişkin şüphe varken görmezden gelinmesi.	7,5	3,7	3,6	1,7	1,2
44	Yaralanmak korkusuyla kavgaya müdahale edilmemesi.	7,5	4,2	4,2	2,1	1,5
45	Devriye görevinde muntika ayrımı yapılması.	7,4	3,4	3,3	1,8	1,2
Yeterli polislik hizmeti sağlanamaması		7,5	3,8	3,7	1,9	1,4
GENEL ORTALAMA		7,2	3,9	3,8	2,3	1,6

N = 484

Tablo 4 incelendiğinde, polislerin bir davranışı etik dışı görme düzeyleri ile o davranışa karşılık verilmesi gereken ceza düzeyleri arasında bir ilişki olduğu, davranışın ciddiyet düzeyi arttıkça verilmesi gereken cezanın düzeyinin de arttığı görülmektedir. Tablo 5'te sunulan korelasyon analizi bulguları da bu ilişkiyi doğrulamaktadır. Bulgulara göre bu iki değişken arasındaki ilişki istatistiki olarak anlamlı, pozitif yönlü ve güçlü bir ilişkidir ($r = 0,40, p < 0,01$). Ciddiyet derecesi algı düzeyi ile uygulamada verilen ceza düzeyi arasında da benzer bir ilişki gözlemlenmektedir. Bu ilişkinin korelasyon katsayısı biraz daha düşük olsa da ilişki istatistiki olarak anlamlıdır ($r = 0,28, p < 0,01$). Bu bulgulara göre, polislerin etik dışı davranışlara öngördükleri ciddiyet derecesine uygun olarak daha düşük veya daha yüksek düzeyde bir ceza da öngördükleri ve uygulamada da cezaların polislerin algılarına uygun olarak verildiği söylenebilir. Ayrıca, Tablo 4'te de görüldüğü gibi verilmesi gereken ceza düzeyleri ile verilecek ceza düzeyleri birbirine çok yakındır ve bunların ortalamaları da birisi 3,9 iken diğeri 3,8'dir. Bu iki ortalama için yapılan *t*-testi analizi bulguları da iki ortalama arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermiştir ($t = 0,9, p > 0,05$). Tablo 5'te de görüldüğü gibi bu iki değişken arasında pozitif yönlü, istatistiki olarak anlamlı ($r = 0,66, p < 0,01$) ve çok güçlü bir ilişki de bulunmaktadır.

Ciddiyet derecesi ile olma sıklığı ve şahit olma sıklığı değişkenleri arasındaki ilişkiye gelince; bu değişkenler arasında Tablo 5'te gösterildiği gibi negatif yönlü ve bir tanesinde de istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olsa da ilişki düzeyleri zayıftır ($r = -0,04, r = -0,14$). Bu nedenle katılımcıların değerlendirmelerine göre teşkilatta en sık görülen etik dışı davranışlar burada sırasıyla sunulacaktır. Değerlendirmeler 5'e yaklaştıkça *her zamanı*, 1'e yaklaştıkça da *hiçbir zamanı* nitelemektedir. Buna göre teşkilatta en sık rastlanan etik dışı davranışlar sırasıyla; polis amirinin makam arabasını ve şoförünü özel işlerinde kullanması (3,6), göreve yeni başlayan polis amirinin esnafın çiçek ve çikolata gibi hediyelerini kabul etmesi (3,3), polis amirinin makamını kaybetmemek için torpil baskılarına razı olması (3,3), trafik cezasından kurtulabilmek için polis kimliğinin gösterilmesi (3,2), acil durum olmamasına rağmen hız sınırı üzerinde araç kullanması (3,1), muntikadaki restoranlardan

bedava yemek yenilmesi (3,1), hatalı olduğu halde zengin sürücüye ceza yazılmaması (3,0), aşırı güç uygulayan meslektaşına müdahale edilmemesi (2,8), hatalı olduğu halde akraba olan sürücüye ceza yazılmaması (2,8) ve görevdeyken uyunmasıdır (2,6). En nadir rastlanan etik dışı davranışlar ise sırasıyla şöyledir: Görevdeyken erkek polisin bayan astunun rızasız yüzünü okşaması (1,4), görevdeyken kadın ve erkek iki polisin cinsel ilişkiye girmesi (1,5), suç kayıtlarının değiştirilmesi (1,6), şüphelinin üzerine sonradan silah yerleştirilmesi (1,6), kâr edebilmek için bilindiği halde çalıntı bir eşyanın satın alınması (1,7), hırsızlık olacağına ilişkin şüphe varken görmezden gelinmesi (1,7), alkollü araç kullanan başka bir polisin hakkında işlem yapılmaması (1,7), bir polisin hırsızlık mağdurlarını kendi güvenlik ürünleri dükkânına yönlendirilmesi (1,7), olay yerindeki kıymetli eşyanın cebe atılması (1,7) ve bir olayla ilgili yanlış bir olay yeri tutanağı hazırlanması (1,7). En nadir rastlanan 10 etik dışı davranışın değerlendirmelerine bakıldığında bunların 1'e yakın olduğu görülmektedir ki bu değerlendirmeler bu davranışların teşkilatta çok nadir görüldüğü anlamına gelmektedir. Ayrıca bu davranışlar ciddiyet derecesi yüksek olarak değerlendirilen davranışlardan olduğundan, ciddi etik dışı davranış olarak algılanan davranışların genelde nadir yaşandığını da göstermektedir.

Olma sıklığı düzeyleri ile şahit olma sıklığı düzeylerinin birbirine paralel olduğu görülmektedir. Tablo 5'te de görüldüğü gibi bu iki değişken arasında pozitif yönlü, istatistiki olarak anlamlı ve çok güçlü bir ilişki vardır ($r = 0,63$, $p < 0,01$). Bir diğer deyişle, polisler teşkilatta sıklıkla yaşandığına inandıkları davranışlara sıklıkla da şahit olduklarını ifade etmektedirler. Bununla beraber şahit olma sıklığı düzeyleri (1,6), olma sıklığı düzeylerinden (2,3) daha düşüktür. Bu iki ortalama için yapılan t -testi analizi bulguları da iki ortalama arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermiştir ($t = 34,2$, $p < 0,01$). Bu bulgulara göre polislerin etik dışı bir davranışa gerçekte şahit olma düzeyleri daha az, ancak aynı etik dışı davranışın teşkilatta yaşandığına ilişkin algı düzeyleri daha yüksektir.

Tablo 5: Değişkenler Arası Korelasyon (r) Analizi

Değişken	Ciddiyet Derecesi	Verilmesi Gereken Ceza	Verilecek Ceza	Olma Sıklığı	Şahit Olma Sıklığı
Ciddiyet Derecesi	1				
Verilmesi Gereken Ceza	0,40**	1			
Verilecek Ceza	0,28**	0,66**	1		
Olma Sıklığı	-0,04	0,0	-0,07	1	
Şahit Olma Sıklığı	-0,11*	-0,04	-0,07	0,63**	1

N = 484

*. Değişkenler arasındaki ilişki 0,05 seviyesinde anlamlıdır.

**.. Değişkenler arasındaki ilişki 0,01 seviyesinde anlamlıdır.

Katılımcılara sunulan 45 senaryo Tablo 4'te gösterildiği gibi beş ana etik dışı davranış başlığı altında toplanmıştır. Bulgulara göre polislerin bu başlıkları etiksel bir sorun algılama sıralaması şu şekildedir: Yeterli polislik hizmeti sağlanamaması (7,5), polis yetkilerinin kötüye kullanması (7,5), amirin yetkisini kötüye kullanması (7,1), iş düzenini bozma (disiplinsizlik) (7,0) ve bireysel hakların ihlali (6,9). Ayrıca bulgular yeterli polislik hizmeti sağlanamaması, polis yetkilerinin kötüye kullanması ve iş düzenini bozma türündeki etik dışı davranışlara katılımcıların ön gördüğü ceza düzeyleri ile uygulamada bu davranışlara verilen ceza düzeylerinin benzer olduğunu göstermiştir. Bireysel hakların ihlali türündeki davranışlar için katılımcılar kendi öngördüklerinden daha yüksek düzeyde cezaların verildiğine inanırlarken, aksine amirin yetkisini kötüye kullanması türündeki davranışlar için öngördüklerinden çok daha düşük düzeyde cezaların verildiğine inanmaktadırlar. İlave olarak, diğer dört türdeki etik dışı davranışların hem olma sıklığı hem de şahit olma sıklığı ortalamaları birbirine yakınken amirin yetkisini kötüye kullanması türündeki davranışların hem olma sıklığı hem de şahit olma sıklığı ortalamaları diğer dört türe göre oldukça yüksektir.

Tablo 6'da katılımcıların yukarıda açıklanan beş ana türdeki etik dışı davranışlara ilişkin ciddiyet düzeyi algılarının demografik değişkenlere göre nasıl farklılaştığı gösterilmiştir. Bulgular katılımcıların algılarının sadece yaş, kıdem ve rütbe değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermiştir. Bulgulara göre genel olarak yaş ve kıdem arttıkça katılımcılar etik dışı davranışları daha ciddi olarak algılamakta ve daha yüksek düzeyde bir sorun olarak görmekte-dirler. Özellikle 20-30 yaş grubu ile diğer yaş grupları arasında ve 10 yıllık kıdeme sahip olanlarla daha fazla kıdeme sahip olanlar arasında farklılaşmalar görülmektedir. Bu bulguları yorumlarken yaş ve kıdemle birbiri ile yakından ilişkili olduğu unutulmamalıdır. Rütbe değişkeni açısından bakıldığında; amirin yetkisini kötüye kullanması türündeki etik dışı davranışlarda rütbeli ve rütbesiz polislerin algı düzeylerinin değişmediği gözlemlenirken diğer dört türdeki etik dışı davranışlar için rütbeli polislerin algı düzeylerinin anlamlı derecede daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bunlar dışında cinsiyet, medeni hal, eğitim seviyesi, çalışılan birim, okulda alınan etik eğitimi ve hizmet içi eğitimlerdeki etik eğitimi değişkenlerine göre katılımcıların etik algı düzeyleri anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Bir diğer ifadeyle bu katılımcılar bu özelliklerinden bağımsız olarak etik davranışları benzer düzeyde değerlendirmektedirler.

Tablo 6: Meslek Etiği Algı Düzeylerinin Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşma Analizi

Değişken	Bireysel Hak. İhlali	İş Düzenini Bozma	Yet. Kötü Kul.	Amir Yet. Kötü Kul.	Yetersiz Hizmet
Yaş					
20-30	6,6	6,8	7,3	7,3	7,3
31-40	7,1	7,2	7,6	7,1	7,7
41-60	7,0	7,4	7,8	7,0	7,7
<i>F</i>	5,4**	5,6**	3,1*	0,6	1,9
Cinsiyet					
Erkek	6,9	7,0	7,5	7,2	7,5
Kadın	6,9	7,0	7,2	6,5	7,5
<i>t</i>	-0,2	0,1	0,8	1,8	0,1
Medeni Hal					
Bekâr	6,5	6,9	7,4	7,4	7,5
Evli	6,9	7,0	7,5	7,1	7,5
<i>t</i>	-1,7	-0,8	-0,4	1,3	-0,2
Eğitim Seviyesi					
Lise ve Altı	5,6	6,4	6,3	5,9	6,7
Yüksekokul	6,7	6,8	7,3	7,1	7,5
Lisans	6,9	7,1	7,6	7,2	7,6
Yüksek Lis. ve Üzeri	7,0	7,3	7,7	7,7	7,8
<i>F</i>	2,5	1,4	2,4	2,6	0,8
Rütbe					
Rütbesiz	6,8	6,9	7,4	7,2	7,4
Rütbeli	7,5	7,6	8,0	7,1	7,9
<i>t</i>	-3,4**	-3,7**	-2,7**	0,6	-2,2*
Kıdem					
1-5 Yıl	6,5	6,7	7,3	7,3	7,2
6-10 Yıl	6,8	6,9	7,4	7,2	7,4
11 Yıl ve Üzeri	7,3	7,5	7,9	7,1	7,9
<i>F</i>	7,4**	9,5**	5,4**	0,3	4,4**
Çalışılan Birim					
Asayiş	6,7	6,8	7,3	7,0	7,4
Çevik	6,6	6,7	7,3	7,3	7,4
Trafik	6,9	7,3	7,5	7,2	7,7
<i>F</i>	0,2	0,9	0,2	0,4	0,3
Okulda Etik Eğitim					
Evet	6,9	7,0	7,5	7,3	7,5
Hayır	6,8	7,0	7,5	7,1	7,5
<i>t</i>	0,5	-0,5	0,3	1,1	0,4
Hizmet içi Etik Eğitim					
Evet	7,0	7,2	7,6	7,2	7,7
Hayır	6,8	6,9	7,5	7,2	7,4
<i>t</i>	1,3	1,6	0,9	0,1	1,5

N = 484

*. Değişkenler arasındaki ilişki 0,05 seviyesinde anlamlıdır.

**. Değişkenler arasındaki ilişki 0,01 seviyesinde anlamlıdır.

Son olarak, Tablo 7’de meslek etiği algı düzeyini etkileyen faktörlerin regresyon analizi ve Tablo 8’de de meslek etiği algı düzeyini anlamlı düzeyde etkileyen faktörler ve etki dereceleri gösterilmiştir. Regresyon analizine katılımcıların polis teşkilatı, çalıştıkları şube, meslektaşları ve amirleri hakkındaki etik değerlendirme düzeyleri ile etik ilkelerin değişmesi hakkındaki değerlendirme düzeyleri bağımsız değişken olarak dâhil edilmiştir. Bu beş bağımsız değişken katılımcıların etik dışı davranışların ciddiyet düzeyini değerlendirmelerini istatistiki olarak anlamlı olarak etkilese de etki düzeyi oldukça düşüktür (%4). Ayrıca bu bağımsız değişkenlerden sadece meslektaşların etik durumu algısı ve etik ilkelerin değişmesi gerektiği görüşü katılımcıların etik dışı davranışların ciddiyet düzeyini değerlendirmelerini istatistiki olarak anlamlı düzeyde etkilemektedir. Buna göre, katılımcılar meslektaşlarını daha etik olarak gördükçe etik dışı davranışları daha düşük düzeyde bir sorun olarak algılamaktadırlar. Benzer olarak, mesleki etik ilkelerin değişmesi gerektiğine olan inançları arttıkça katılımcılar, etik dışı davranışları daha düşük düzeyde bir sorun olarak algılamaktadırlar. Bu bulgulara dayanılarak meslektaşlarının yüksek düzeyde etik davrandığını düşünen ve etik ilkelerin gereksiz olduğunu, değişmesi gerektiğini düşünen katılımcılar etik dışı davranışları daha düşük düzeyde ciddi olarak görmektedir.

Tablo 7: Meslek Etiği Algı Düzeyini Etkileyen Faktörlerin Regresyon Analizi

R	R ²	Adjusted R ²	Stand. Err. of Est.	F
0,23 ^a	0,05	0,04	1,51	4,8**

N = 484

a. Bağımsız değişkenler: Teşkilatın etik durumu algısı, şubenin etik durumu algısı, meslektaşların etik durumu algısı, amirlerin etik durumu algısı ve etik ilkelerin değişmesi gerektiği görüşü.

** . Değişkenler arasındaki ilişki 0,01 seviyesinde anlamlıdır.

Tablo 8: Meslek Etiği Algı Düzeyini Etkileyen Faktörler ve Etki Dereceleri

Değişken	Beta	VIF
Meslektaşların etik durumu algısı	-0,16**	1,7
Etik ilkelerin değişmesi gerektiği görüşü	-0,14**	1,1

N = 484

** . Değişkenler arasındaki ilişki 0,01 seviyesinde anlamlıdır.

Tartışma ve Sonuç

Mesleki etik ilkeleri, örgütlerin varlık nedeni olan yürüttükleri hizmetlerin kalitesi için hayati derecede önemlidir. Mesleki etik kurallarına uyulmadığı sürece verilen hizmetlerin değeri ve anlamı tartışmalı bir duruma gelecektir. Meslek etiği ilkelerine uyulmasının

polis teşkilatı için önemi çok daha fazladır, çünkü bu teşkilat insanların hayat kalitesini yakından etkileyen güvenlik hizmeti sunmaktadır. Ayrıca bu teşkilat, sahip olduğu zor kullanma yetkisi nedeniyle bu yetkinin suiistimaline daha yatkındır. Polislerin etik ilkelere uyumunun artırılması, polis yozlaşmasının önlenmesi, halkla ilişkilerin geliştirilmesi ve hizmet kalitesinin artırılması için polislerin etik konusundaki pozisyonları ve algıları anlaşılmalıdır. Bu kadar önemli olmasına rağmen ülkemizde polis etiği üzerine yapılan bilimsel alan araştırmaları yok denecek kadar azdır. Bu araştırma alandaki bu boşluğu doldurmak amacıyla yapılmış ve araştırmada polislerin meslek etiği hakkındaki algıları, etik dışı davranışları değerlendirme düzeyleri ve polislerin etik algılarını etkileyen etkenler incelenmiştir.

Bulgular, polislerin büyük çoğunluğunun polis eğitim kurumlarında etik eğitimi almış olmalarına rağmen çoğunun meslek içinde bu eğitimi yeniden almadığını göstermiştir. Meslek etiğine verilen önemin bir göstergesi olarak polisler meslek etiği ilkelerinin ve polis yemini ifadelerinin çoğunu hatırladıklarını belirtmişlerdir. Bununla beraber katılımcıların yarısına yakını polis etiği kurallarının mantıklı ve uygulanabilir olmadığını ve değişmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Meslek etiği ilkelerini ve bunların önemini daha iyi anlatabilmek için meslek etiği eğitimlerinin süresi ve sıklığı artırılmalıdır. Özellikle genç polisler bu eğitimler daha yoğunlukla verilmelidir ki bu araştırmanın bulguları da genç polislerin etik dışı davranışları tolare etmeye daha yatkın olduklarını göstermiştir.

Bu araştırmanın etik dışı davranışların polisler tarafından ne kadar ciddi olarak algılandıklarıyla ilgili bulguları literatürdeki araştırmalarla benzerlik göstermektedir. Daha önceki araştırmalar da rüşvet alınması, olay yerindeki kıymetli eşyanın cebe atılması, suç kayıtlarının değiştirilmesi, görevliyken erkek polisin bayan astının rızasız yüzünü okşaması, şüphelinin üzerine sonradan silah yerleştirilmesi, bir olayla ilgili yanlış bir olay yeri tutanağı hazırlanması gibi davranışların polisler tarafından ciddi etik dışı davranışlar olarak algılandıklarını göstermektedir (Bal ve Beren, 2003; Boles, 1995; Cerrah vd., 2009; Christine, 1994; IACP, 2012). Aynı şekilde; polislerin acil bir durum olmamasına rağmen hız sınırı üzerinde araç kullanması, küçük hediyelerin kabul etmesi, trafik cezasından kurtulabilmek için polis kimliğinin gösterilmesi, gizli çalışan narkotik polisinin uyuşturucu çetesinin güvenini kazanmak için kokain kullanması, suçları önlemek için sokakta insanların üzerinin rastgele aranması, hırsızlık sabıkalısının sokakta nedensiz üzerinin aranması, meslektaşların korunması gibi etik dışı davranışların ise bu araştırmanın bulgularıyla benzer olarak tolare edildiği ve ciddi bir sorun olarak görülmediği daha önceki araştırmalarda bulunmuştur. Ciddi olarak algılanan etik dışı davranışların polis teşkilatlarında nadiren yaşandığı da genel bir bulgudur (Christine, 1994). Bunun tersine ciddi olarak algılanmayan etik dışı davranışlar da daha sık yaşanmaktadır. Etik eğitimlerinin bir diğer odak noktası da bu konu olmalıdır. Ciddi veya daha az ciddi; etik dışı davranış etik dışı davranıştır ve bir yozlaşmadır. Bu nedenle hem eğitimlerle hem de denetimlerle bunların izolasyonu için çaba sarf edilmelidir.

Bu araştırmanın bulgularından bir tanesi de polislerin etik dışı davranışlara daha az sıklıkla şahit olduklarını ifade ederlerken aynı davranışın daha sıklıkla teşkilatta yaşandığına inandıklarını belirtmeleridir. Bu farkın bir kaç sebebi olabilir. Birincisi, polisler kendi aralarındaki sosyalleşme süreci içerisinde sıklıkla bu konuları konuştuklarından aslında daha az yaşanan bir olayı daha sık yaşıyor gibi algılamış olabilirler. İkincisi, aslında etik dışı davranışlar gerçekten de daha sık yaşıyor, ancak bir olaya şahit olmuş olmak onu rapor etmeyi de gerektirdiğinden polisler sorumluluktan kaçınmak için şahit olduklarını gizlemişlerdir.

Araştırmanın önemli bulgulardan bir tanesi de 45 senaryonun nitelediği beş ana türdeki etik dışı davranışlar arasındaki farklardır. Yeterli polislik hizmeti sağlanamaması (7,5) en ciddi türdeki etik dışı davranış olarak algılanırken bireysel hakların ihlali (6,9) en düşük düzeyde ciddi algılanan etik dışı davranış türü olmuştur. Bu da polislerin neye daha çok önem verdiğini göstermesi açısından önemlidir. Polislerin kendi kişisel performansları ile doğrudan alakalı olduğu için ve polisler amirleri tarafından bu konuda daha çok denetlendikleri için polislik hizmetinin yeterli düzeyde sağlanması başlığı daha çok ön plana çıkmış olabilir. Hâlbuki polislik hizmetinin varlık sebebi olan bireysel hakların kullanılmasının sağlanması daha ön planda olması gerekmektedir. Etik eğitimlerinin bir diğer odak noktası da bu olmalıdır.

Bu beş türdeki etik dışı davranış kullanılarak yapılan analizlerde polislerin meslek etiği algılarının sadece yaş, kıdem ve rütbe değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Cinsiyet, medeni hal, eğitim seviyesi, çalışılan birim, okulda alınan etik eğitimi ve hizmet içi eğitimlerdeki etik eğitimi değişkenleri polislerin etik algıları üzerinde bir etki yaratmamaktadır. Genç ve rütbesiz polislerin etik dışı davranışları daha az düzeyde ciddi olarak değerlendiriyor olmaları bir sorundur. Özellikle bu grup polislerin, Karaca'nın (2012: 107) da belirttiği gibi, etik eğitimlerine daha çok yoğunlaşılmalı ve ayrıca bu grup polisler etik dışı davranışlar için daha sıkı denetlenmelidirler.

Demografik değişkenler dışında polislerin meslektaşlarının etik durumlarını değerlendirmeleri de onların kendi etik algıları üzerinde az da olsa bir etki yapmaktadır. Polisler meslektaşlarını daha etik olarak gördükçe etik dışı davranışları daha düşük düzeyde bir sorun olarak algılamaktadırlar. Bu bulguya göre etik değerlendirme kriterleri daha düşük olan polislerin dolayısıyla kendi meslektaşlarını da daha yüksek düzeyde etik olarak görmelerinin doğal olduğu yorumu yapılabilir. Son olarak, mesleki etik ilkelerin mantıksız olduğuna ve değişmesi gerektiğine inanan polisler de aynı şekilde etik dışı davranışları daha düşük düzeyde ciddi görmektedirler. Bu bulguyu da etik kuralların gereğine ve önemine inanmayan polislerin bu kurallara göre belirlenen etik dışı olma durumunu da kabullenmemelerinin doğal olduğu yorumunu yapmak mümkündür. Bu iki bulgu etik kuralları anlamamanın, onlara gerekli değeri vermenin önemini göstermesi açısından önemlidir.

Bu araştırmanın bulguları polislerin hangi tür davranışları daha çok etik dışı olarak gördüklerini, bu davranışların polis teşkilatında hangi sıklıkla yaşandığını, bu davranışlara

hangi tür cezaların verilmesi gerektiğini ve uygulamada verildiğini, polislerin bu konuda görüşlerinin demografik değişkenlere göre ve etik konusundaki bazı diğer görüşlere göre nasıl şekillendiğini göstermiştir. Bu bulguların, polisler için mesleki etik ilkelerin önemini göstermesi açısından ve daha etkili etik eğitimlerinin geliştirilmesi açısından yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- Ahlf, E.H. (2007). *Polis Yönetiminde Etik*. (Çev. Mehmet Öztürk). Ankara: EGM Basımevi.
- Atmaca, K. (2010). “İnsan Kaynakları Yönetimi ve Etik”. *Sayıştay Dergisi*, 76, 63-76.
- Bal, İ. ve Beren, F. (2003). *Polis Etiği*. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Bedük, A., Erdemir, N. K. ve Öz, M. (2005). “Polis Meslek Etiği: Karaman İlinde Bir Araştırma”. 2. *Yönetimde ve Siyasette Etik Sempozyumu*, Sakarya.
- Beren, F. (2001). “Türkiye’deki Polislik Uygulamaları Perspektifinden Polis Meslek Etiği”. *Polis Bilimleri Dergisi*, 3(1), 75-98.
- Boles, M. L. (1995). *Institutionalizing Ethics for the Next Century*. <http://www.fdle.state.fl.us/Content/getdoc/a1115487-9c07-45bc-9b24-192515fc628a/Boles-michael-paper.aspx>, (Erişim Tarihi: 08.07.2013).
- Cerrah, İ. ve Eryılmaz, M. B. (2003). “Poliste Sosyalleşme ve Meslek Etiği: Mesleki Sosyalleşmenin Doğurabileceği Yasal ve Etik Sonuçlara Genel Bir Bakış”. *Polis Bilimleri Dergisi*, 5(2), 25-42.
- Cerrah, İ., Çevik, H. H., Göksu, T. and Balcioglu, E. (2009). *Ethics for the Prevention of Corruption in Turkey*. Academic Research Report Ethical Conduct In Law Enforcement.
- Christine, M. (1994). *Illinois Municipal Officers' Perceptions of Police Ethics*. Statistical Analysis Center: Illinois Criminal Justice Information Authority.
- Davis, M. (1991). “Do cops really need a code of ethics?”. *Criminal Justice Ethics*, 10(2), 14-28.
- Deliorman R. B. ve Kandemir A. Ü. (2009). “Kamu Kurumu Niteliğinde Meslek Kuruluşları ve Etik”. *Kamu Etiği Akademik Araştırmaları* içinde, Cilt: 2, Ankara, 10-99.
- DeShon, R. W. (2000). *Police Officers Oath Of Office And Code Of Ethics A Question Of Knowledge*. Eastern Michigan University School of Police Staff and Command Publications.
- French, L. A. (2008). “Assessing And Training Police And Security Personnel Relevant To Ethnic And Cultural Sensitivity”. *The Researcher*, Vol. XXI, (4), 51-71.

- Greene, J. R., Piquero, A. R., Hickman, M. J. and Lawton, B. A. (2004). *Police Integrity and Accountability in Philadelphia: Predicting and Assessing Police Misconduct*. U.S.: Department of Justice Publications.
- International Association of Chief of Police (2012). *Ethics Training in Law Enforcement: A report by the Ethics Training Subcommittee of the IACP Ad Hoc Committee on Police Image and Ethics*. <http://www.theiacp.org/PoliceServices/ProfessionalAssistance/Ethics/ReportsResources/EthicsTraininginLawEnforcement/tabid/194/Default.aspx>, (Erişim Tarihi: 08.07.2013).
- Karaca, H. (2012). “Kamu Görevlilerinin Etik Davranış İlkelerine Bağlılık Algılarının Değerlendirmesi ve Etik Eğitimi: Bitlis İli Örneği”. *Türk İdari Dergisi*, 475, 101-118.
- Masiapata, N. M. (2007). *Ethics and ethos in the South African police service: an overview of the johannesburg central police station*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pretoria Üniversitesi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *Meslekî Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi*, Tümalanlar: Meslek Etiği.
- Pehlivan, İ. (1998). *Yönetmel, Örgütsel ve Mesleki Etik*. Ankara: Pagem Yayıncılık.
- Prenzler, T. and Ronken, C. (2003). “A Survey of Innovations in the Development and Maintenance of Ethical Standards By Australian Police Departments”. *Police Practice and Research*, 4(2), 149-161.
- Rowe, M. (2007). “Tripping Over Molehills: Ethics and the Ethnography of Police Work”. *International Journal of Social Research Methodology*, 10(1), 37-48.
- Sözen, S. (2004). “Polis ve Profesyonellik”. *Polis Bilimleri Dergisi*, 6(3-4), 115-130.
- The Institute for Law Enforcement Administration (2012). *Reception of Ethics Training by Participants*. US: The Center for Law Enforcement Ethics.
- Transparency International (2014). *Corruption Perceptions Index 2010*. <http://cpi.transparency.org/cpi2013/results/>, (Erişim Tarihi: 13.02.2014).
- Wyatt-Nichol, H. and Franks, G. (2009). “Ethics Training in Law Enforcement Agencies”. *Public Integrity*, 12(1), 39-50.

